INTERVIEW
Piet Wackie Eysten

DIRK JACOB VEEGENS

De levensschets die Piet Wackie Eysten schreef van Dirk Jacob Veegens voor het liber amicorum bij het overlijden van historicus Emile Henssen in 1997, wordt nog elk jaar als aparte uitgave uitgedeeld bij het uitreiken van de Dirk Jacob Veegensprijs. De Haagse advocaat Veegens, die in 1984 overleed, is voorzitter geweest van de Nederlandsche Advocaten-Vereeniging, de voorloper van de Nederlandse Orde van Advocaten. Zijn kantoor is inmiddels opgegaan in het advocatenkantoor De Brauw Blackstone Westbroek, waar Wackie Eysten - ooit de jongste bediende van Veegens - tot aan zijn pensionering in 2005 heeft gewerkt. Schrijven doet hij echter nog steeds: over muziek, musici en over familie. Momenteel werkt hij aan zijn eigen memoires.

Wie bij Piet Wackie Eysten op bezoek gaat, weet zeker dat 'ie veel te weten komt over de relatie tussen de Koninklijke Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen en de Stichting Fonds voor de Geld- en Effectenhandel. Wackie Eysten (74) heeft een archief aangelegd met alle correspondentie die hij bezit sinds het begin in 1981, compleet met het menu van het diner bij het opzetten van de Dirk Jacob Veegensprijs. De prijs wordt door de stichting gesponsord en is voor het eerst in 1982 uitgereikt.

Het geld dat daarvoor beschikbaar is, komt voort uit de nalatenschap van de Bond voor de Geld- en Effectenhandel in de Provincie, die in 1903 is opgericht als tegenwicht voor de Vereeniging voor de Effectenhandel te Amsterdam. "Deze vereniging hanteerde knellende regels en tarieven voor handelaren buiten Amsterdam die alleen konden handelen via commissionairs uit de hoofdstad. De Haagse bankier Daniël Scheurleer nam het initiatief voor deze club, zodat ook provinciale bankiers meer in de melk te brokkelen kregen."

RAISON D'ÊTRE

Wackie Eysten is zijn loopbaan begonnen als jongste stagiaire in 1967 in Den Haag op het advocatenkantoor van mr. D.J. Veegens, secretaris van de Bond, waarvan op dat moment Jan Cees van Lanschot - van het bankiersgeslacht Van Lanschot uit Den Bosch - voorzitter was. "In de loop der jaren is de wereld natuurlijk totaal veranderd", vervolgt Wackie Eysten. "Door fusies ontstonden steeds grotere banken die hun hoofdkantoor vaak in Amsterdam vestigden. Zo loste de tegenstelling zich steeds meer op en was de raison d'être op een goed moment verdwenen. In 1974 is de Bond opgeheven en zijn de gelden ondergebracht in de Stichting Fonds voor de Geld- en Effectenhandel."

"Aanvankelijk was het plan dat we met de gelden cursussen en educatieve projecten van bankinstellingen zouden ondersteunen. Daar kwam echter weinig van terecht, omdat banken dat zelf regelden en ze bepaald geen noodlijdende instituten waren. De statuten waren zo als het ware een dode letter."

VERSNIPPERING

"Toen we door een statutenwijziging in staat waren sociale, educatieve en culturele initiatieven te ondersteunen, begon het te lopen. We hebben in de loop der jaren allerhande verzoeken gehonoreerd: de restauratie van een Zaanse molen, archeologische opgravingen in Limburg, educatieve reizen van studenten, een jongleerfestival, activiteiten op muzikaal gebied en ook dissertaties. Maar om versnippering te voorkomen, besloten we op een goed moment met de Hollandsche Maatschappij de Dirk Jacob Veegensprijs in het leven te roepen."

De prijs waartoe in 1981 is besloten, wordt naar oud-secretaris Veegens genoemd. "Sindsdien hebben we steeds gesleuteld aan een goede definitie voor de prijs om niet te concurreren met andere prijzen die de Hollandsche Maatschappij ter beschikking stelt. Uitgangspunt is dat we in de geest van Veegens bleven handelen. Hij had in zijn handboek over cassatierechtspraak - dat nog steeds wordt gebruikt - gesteld dat rechtsinstellingen diepe wortels hebben. Daaruit hebben we gedestilleerd dat de prijs wordt toegekend aan onderzoek dat vanuit "een historisch perspectief bijdraagt aan dieper inzicht in ontwikkelingen die voor Nederland in de huidige tijd relevant zijn"."

AANMOEDIGINGSPRIJS

In eerste instantie komen er vooral inzendingen voor de prijs van promovendi die geld vragen voor hun dissertatie, omdat de Dirk Jacob Veegensprijs als aanmoedigingsprijs voor academici wordt neergezet. "Cynisch genoeg bedroeg de aan ons voorgelegde begroting vaak precies het bedrag van de prijs. Dat was niet de bedoeling: het proefschrift zou er ook zonder ons wel komen", relativeert Wackie Eysten de invloed van de prijs.

Er wordt nog een aantal keer gesleuteld aan de statuten. Zodoende wordt de Dirk Jacob Veegensprijs nu niet langer jaarlijks, maar tweejaarlijks uitgekeerd, aan publicaties die niet langer dan vijf jaar ervoor zijn verschenen en is de leeftijdsgrens voor prijswinnaars geschrapt. "Dat hebben we gedaan naar aanleiding van een opmerking van Mieke Bal van de Universiteit van Amsterdam die betoogde dat vrouwelijke academici vaak pas later op volle kracht aan hun carrière werken en zij daardoor de kans op deze prijs zouden mislopen."

Ook de hoogte van de prijs is aangepast. Aanvankelijk was er jaarlijks 35.000 gulden beschikbaar, dat is nu teruggebracht tot 12.500 Euro per twee jaar. "Anders zou de stichting op termijn te weinig geld overhouden om culturele initiatieven te ondersteunen", aldus Wackie Eysten die al sinds jaar en dag geen (adjunct-)secretaris meer is, maar voorzitter van de stichting. Jaarlijks keert de stichting tussen de 60.000 en 70.000 Euro uit. De jury, die wordt benoemd door de KHMW, buigt zich dit jaar over nieuwe inzendingen om in het najaar weer een prijswinnaar aan te wijzen.

HERINNERINGEN AAN PRIJSWINNAARS

In 1985 maakt de presentatie van Karel Davids over de kleur van de zee, de wind en de hoogte van de golven naar aanleiding van zijn dissertatie Zeewezen en wetenschap grote indruk op Piet Wackie Eysten. Ook het verhaal van Hendrik Henrichs in 1988 over schrijver, historicus, hispanist en verzetsman Johan Brouwer staat hem nog helder voor de geest, evenals het betoog van Henk te Velde over gemeenschapszin in 1994.

Ook presentaties van jongere laureaten hebben indruk gemaakt. Wackie Eysten noemt de lezing uit 2010 van Luuk van Middelaar (oud-medewerker van Frits Bolkestein en nu lid van het kabinet van Herman van Rompuy bij de Europese Commissie) en twee jaar later het verhaal van Lodewijk Petram. "Hij is erin geslaagd een populairwetenschappelijk boek te maken van zijn proefschrift over hoe de handel in 17e eeuwse VOC-aandelen de aanzet gaf voor het ontstaan van de Amsterdamse effectenbeurs."